

Urednikova riječ

Sv. Elizabeta (1207. – 1231.), naziva se često „Ugarska“ jer je kći (hrvatsko-) ugarskoga kralja Andrije II. (i sestra Bele IV.), ali i „Thirinška“, jer je bila udana za vladara njemačke pokrajine Thüringen, a gdje je i provela gotovo cijeli svoj kratki, ali intenzivan život. Tako je već s 4 godine iz očeva dvora odselila u pratnji vjernih služavki u dvorac Wartburg kako bi se temeljem obiteljskih dogovora kasnije (u dobi od 14 godina) udala za sina tirinškoga grofa (kneza). Treće dijete suprug joj Ljudevit (Ludwig) nije niti vidio, jer je prije nego je rođeno otišao u križarski pohod, da bi još u pripremama za pohod u Južnoj Italiji umro od groznice. Nakon njegove smrti život na dvoru postaje joj posve nepodnošljiv, jer je zbog intenzivnog služenja siromasima i potrebitima posve odbacila dvorska pravila ponašanja, a osobito otkako je u susretu s franjevcima čula za primjer sv. Franje što ju je dodatno potaknulo da se i sama odrekne svega i živi u posvemašnjem siromaštvu i služenju drugima. Skrb za djecu povjerila je rodbini, a udovičkom otpremninom izgradila je u Marburgu hospicij i nazvala ga po svom velikom uzoru Franji Asiškemu. Tu je tri godine kasnije i sama bila ukopana. Umrula je 17., a pokopana 19. studenoga 1231. Već za života pratio ju je glas svetosti, a 4 godine nakon smrti papa Grgur IX. i službeno ju je proglasio svetom. Njezino štovanje proširilo se vrlo brzo cijelom Europom. Zaštitnica je Franjevačkoga svjetovnog reda (OFS-a), svetica je ljubavi prema bližnjemu i potrebitomu, svetica *caritasa*. I naš veliki Marko Marulić, „Splićanin“ u svojem „bestselleru“ *De institutione bene vivendi per exempla sanctorum (Upućivanje u čestit život po primjerima svetaca)* (tijekom 16. i 17. st. objavljeno u više prijevoda, u četrdesetak izdanja) na više mjesta navodi upravo životni primjer sv. Elizabete, te je najviše rangira, pa kad piše o svetim ženama, smješta je odmah iza Blažene Djevice Marije. Inače, važno je spomenuti kako Elizabetu uz Split vežu i obiteljske (krvne) veze, jer joj se brat Bela IV. u vrijeme prodora Mongola sklonio na Klisu, a tu su mu i umrle dvije malodobne kćeri (Elizabetine nećakinje) te su pokopane u zajednički sarkofag, koji se nalazi (i danas) nad ulaznim vratima u splitskoj katedrali sv. Duje.

Brončani kip „Sv. Elizabeta i čudo s ružama“ (odljev visine 170 cm) izložen u Franjevačkom samostanu o. fra Ante Antića u Splitu na Trsteniku rad je poznate njemačke kiparice Yrse von Leistner (1917. – 2008.). Yrsa je sestrama milosrdnicama Splitske provincije „Naviještenja Gospodinova“ darovala ovaj kip 1998. u znak zahvalnosti za predan rad te što su i o njoj skrbile u staračkome domu (kod Bonna u Njemačkoj). Sestre milosrdnice su ga pak kasnije velikodušno poklonile franjevcima Provincije Presvetoga Otkupitelja prigodom useljenja u novi samostan na Trsteniku 2008. u znak zahvalnosti i dobre suradnje, a i budući da je sv. Elizabeta zaštitnica Franjevačkoga svjetovnoga reda. Kip je svečano postavljen u Franjevačkom samostanu o. fra Ante Antića na Trsteniku i blagoslovljen

na svetkovinu sv. Franje Asiškoga, 4. listopada 2018., i od tada je izložen svima na štovanje, a osobito se oko njega okupljaju članovi Franjevačkoga svjetovnog reda koji organiziraju i prigodna hodočašća za svetičin blagdan, 17. studenoga.

Godine 2019. objavili smo u nizu biblioteke „Ravnokotarski *Cvit*“ knjigu o sv. Elizabeti s povijesnog, teološkog, pastoralnog i katehetskog motrišta [Stipe Nimac (ur.), *Sveta Elizabeta u Splitu na Trsteniku*, Biblioteka „Ravnokotarski *Cvit*“, Knjiga 36, Split – Trstenik 2019.].

Ove, 2020. godine u nizu iste biblioteke „Ravnokotarski *Cvit*“ objavljujemo novu knjigu također o sv. Elizabeti koju smo naslovili „*Tri duhovne skladbe sv. Elizabeti*“.

Dvije su duhovne skladbe s izvornom glazbom i izvornim tekstom, a treća je prepjev poznate njemačke skladbe koja je nastala 1981. u prigodi 750. obljetnice smrti sv. Elizabete, u Leipzigu u Njemačkoj („Wenn das Brot, das wir teilen“).

Himan svetoj Elizabeti: Glazba: Vlado Sunko, tekst: Mirko Filipović; *Elizabeto sveta*: Glazba: Blaženko Juračić, tekst: Ante Sesar; *Kada kruh dijeliš svoj*: Glazba: Kurt Grahl, tekst: Claus-Peter März / Mirko Filipović, prepjev.

Iskreno zahvaljujem autorima glazbe (Vlado Sunko, red. prof. u trajnom zvanju, Umjetnička akademija, Sveučilište u Splitu; Blaženko Juračić, izv. prof. na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu i Kurt Grahl, Leipzig, Njemačka) i autorima teksta (fra Mirko Filipović, OFM, Franjevačka provincija Uzvišenja Svetoga Križa – Bosna Srebrena, Sarajevo; Ante Sesar, teolog i filozof, Zadar; prof. dr. sc. emeritus Claus-Peter März, Katolički bogoslovni fakultet, Sveučilište u Erfurtu, Njemačka).

Zahvaljujem recenzentima: red. prof. dr. sc. Ivani Tomić Ferić, Umjetnička akademija, Sveučilište u Splitu; izv. prof. dr. sc. Anti Periši, Sveučilište u Zadru; doc. dr. sc. Viti Baliću, Umjetnička akademija, Sveučilište u Splitu.

Zahvaljujem također i svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli stvaranju i objavljivanju ovoga vrijednoga glazbenog djela.

Vjerujemo da će i ovaj „*Cvit*“ – „*Tri duhovne skladbe sv. Elizabeti*“ obogatiti duhovnu, glazbenu i kulturnu baštinu grada Splita, Hrvatske i šire, a na poseban način Franjevačku obitelj, osobito Franjevački svjetovni red (OFS), te biti u službi evangelizacije i štovanja Boga po uzoru na sv. Elizabetu, zaštitnicu OFS-a u Splitu na Trsteniku.

Split – Trstenik, na blagdan Naviještenja Gospodinova – Blagovijest, 25. ožujka 2020.

Fra Stipe Nimac, OFM, urednik biblioteke „Ravnokotarski *Cvit*“